

**Satricinājums, kas
eskalēja zaļā kursa izaugsmi**

**Labākā izvēle
mēnesi pirms gāzes tirgus atvēršanas**

**Laikapstākļi turpina
noteikt cenu svārstības**

**Geopolitiskie notikumi
veicina energouzņēmumus straujāk investēt
atjaunīgās enerģijas ražošanas jaudās**

**Vasarā Daugavas HES
paredzēti ūdenslīmeņa pazeminājumi**

Energoefektivitātes ceļvedis biznesam

Satricinājums, kas eskalēja zaļā kursa izaugsmi

Guntis Lūsis, AS "Latvenergo" Enerģijas vairumtirdzniecības direktors

Krievijas sāktais karš Ukrainā 2022. gadā bija satricinājums, kas Eiropas Savienībai pilnībā lika nomainīt dabasgāzes piegādes avotus, palielinot sašķidrinātās dabasgāzes (SDG) importa apjomu par 69 %. Mērķtiecīga gāzes patēriņa papildu taupība un siltāki laikapstākļi ļāva Eiropai noslēgt sezonu ar divas reizes lielāku dabasgāzes krātuvju aizpildījumu nekā 2021. gadā. Bet gada vidū iedarbinātais kompleksais *REpowerEU* projekts savā nozīmībā dos izaugsmi zaļā kursa istenošanai.

Eiropas Savienības reakcija uz notiekošo karu Ukrainā bija tieša — pārtraukt dabasgāzes piegādes no Krievijas un īstermiņā — tūlītīgi diversificēt piegādes avotus, un tālākā termiņā — dubultot tempu AER iedarbināšanā. Pēc Eiropas Komisijas pieejamās informācijas Eiropas Savienībā ir parakstīti saprašanās memorandi ar Ēģipti un Izraēlu par dabasgāzes eksportu uz Eiropu un Azerbaidžānu par stratēģisku partnerību enerģētikas jomā. ASV ir apņēmusies papildus uz ES piegādāt vismaz 165 TWh sašķidrinātās dabasgāzes, turklāt ir palielinājis arī cauruļvadu gāzes imports no Norvēģijas, Azerbaidžānas, Apvienotās Karalistes un Ziemeļāfrikas.

2022. gadā Eiropā sašķidrinātās dabasgāzes imports pieauga par 69 % līdz 1500 TWh salīdzinot ar 2021. gada importa apjomu 889 TWh, kur lielākie piegādātāji bija no ASV un Norvēģijas.

Liels SDG importa apjoms, patēriņa taupība un siltāki laikapstākļi kopā nosaka to, ka ziemas sezonu Eiropa slēdz ar 60 % dabasgāzes krātuvju aizpildījumu, kas ir augstākais aizpildījuma līmenis pēdējos 5 gados un vairāk nekā 2 reizes augstāks nekā iepriekšējā gadā.

Eiropas Savienībai ir jāturpina diversificēt piegādes

2022. gadā augstas un svārstīgas enerģijas cenas, it īpaši dabasgāzes tirgū, Eiropā ietekmēja saspringtais piedāvājuma un pieprasījuma līdzsvars. Viens no enerģijas cenu pieaugumu ierobežojošiem pasākumiem bija Eiropas Komisijas mērķis samazināt gāzes patēriņu par 15 % periodā jeb aptuveni 500 TWh salīdzinājumā ar vidējo patēriņu pēdējos 5 gados no 2022. gada augusta līdz 2023. gada marta beigām.

Tiek novērtēts, ka Eiropas Savienībā gāzes ietaupījums periodā no augusta līdz janvārim bija par 422 TWh jeb 19 %. Vasaras mēnešos lielāko samazinājumu noteica rūpniecība — oktobrī un novembrī būtiski samazinājās mājāsaimniecību pieprasījums, to daļēji veicināja siltāki laikapstākļi Eiropā.

Turklāt 2022. gadā Eiropas Savienībā tika uzstādītas aptuveni 50 GW atjaunīgo energoresursu jaudas, galvenokārt vēja un saules enerģijas, tomēr papildus vērot uzmanību, ka izbūvēto un projektēto jaudu uzskaitē ir ar laiku kavējumi. Līdz ar to 2023. gadā faktiski iedarbināto jaudu konstatēsim būtiski lielāku.

Ievērojamākais bija gāzes pieprasījuma samazinājums elektroenerģijas ražošanai par 28 %. Šis bija pozitīvs rādītājs Eiropas enerģētikas bilancē, ņemot vērā, ka iepriekš dabasgāze netika taupīta, jo bija zemāka ģenerācija no citiem avotiem.

Eiropas Savienībai ir jāturpina diversificēt piegādes, pievienojot klāt atjaunīgo energoresursu uzstādītās jaudas, kā arī turpināt gāzes patēriņa pamazinājuma mērķi un aizpildīt Eiropā esošās dabasgāzes krātuves, gatavojoties nākošajai ziemas sezonai.

ES ieviestais *REpowerEU* plāns ies kopsolī ar zaļā kursa politiku

Aicinu ieskatīties tālejošāk par šo gadu un 2024. gadu — apbrīnojamā ātrumā Eiropas Savienība pagājušā gada vidū iedarbinājusi izcilu projekta kompleksu *REpowerEU*, kas savā nozīmībā iet kopsolī ar zaļā kursa politiku.

REpowerEU ietver:

- Intensificēt energoefektivitātes projektus,
- Vienot maksimālu finansējumu AER paštrinātai projektēšanai un izbūvei,
- Pastiprināt starpvalstu un reģionālo kooperāciju — starpsavienojumu jaudas, investīciju līgumi, likumdošanas bāzes harmonizācija un barjeru novākšana.

Kopā zaļais kurss un *REpowerEU* labākajā scenārijā izslēgs līdz 90 % no esošās fosilās enerģijas visā Eiropā, novēršot klimata katastrofas. Tātad pēc būtības tas ne tikai rada vīziju, bet ir iedevis attīstības *instrukciju* un grandiozus instrumentus, lai katrs no mums piedzīvotu komfortablu, drošu un ilgtspējīgu enerģijas pieejamību. ●

Labākā izvēle mēnesi pirms gāzes tirgus atvēršanas

Ivita Reidzāne, AS "Latvenergo" Mājsaimniecību un mazo uzņēmumu segmenta vadības daļas vadītāja

Dabasgāzes tirgus atvēršana mājsaimniecībām Latvijā notiks 2023. gada 1.maijā, taču jau šobrīd mājsaimniecību lietotājiem ir iespēja brīvi izvēlēties savu tirgotāju, un maiņas process ir ērts un vienkāršs. Turklāt *Elektrum* piedāvātais cenu līmenis ir ļoti konkurētspējīgs — ja salīdzinām ar regulēto gāzes cenu, starpība ir 25-30 %.

Kāda ir šobrīd situācija dabasgāzes tirgū un kāda ir klientu aktivitāte?

Šobrīd notiek gatavošanās dabasgāzes tirgus pilnīgai deregulācijai mājsaimniecībās. Izstrādes stadijā Ministru kabinetā ir grozījumi Dabasgāzes tirdzniecības un lietošanas noteikumos, kas noteiks šo procesu. Skaidri zināms ir tas, ka no 1. maija tirgus tiks atvērts, un cena tiks deregulēta.

Tātad, ja klienti, kas šodien iegādājas dabasgāzi, nebūs izvēlējušies tirgotāju un noslēguši tirdzniecības līgumu, tad dabasgāze viņiem tiks piegādāta saskaņā ar Universālā pakalpojuma nosacījumiem no līdzšinējā publiskā tirgotāja.

Lai arī tirgus deregulācija vēl ir tikai plānota, jau šobrīd mājsaimniecību lietotājiem ir iespēja brīvi izvēlēties savu tirgotāju, un *Elektrum* jau kopš 2019. gada to piedāvā saviem klientiem.

Ir tāds mīts, ka tirgotāju maiņa ir sarežģīta, patiesībā šī maiņa ir ļoti vienkārša — vien jānoslēdz līgums ar jauno tirgotāju. Nav jāiet pie vecā tirgotāja, nekādi papīri nav jāparaksta, visu iespējams izdarīt ātri un attālināti gan mājaslapā, gan telefoniski, nevienam nekādi jauni vadi vai caurules nebūs jāvelk.

Kādi ir *Elektrum* piedāvājumi, serviss un pakalpojumi, ar ko tie atšķiras?

Pirmais, ar ko atšķiramies, ir cena. Mūsu piedāvājums pašlaik ir ļoti konkurētspējīgs un, ja salīdzinām ar regulēto gāzes cenu, mūsu piedāvājums ir par 25-30 % zemāks. Cena ir atkarīga no segmenta — vai dabasgāze tiek patērēta tikai virtuvē, vai tiek izmantota apkurei.

Starpība ir jūtama, tie nav daži centi, tādēļ aicinām klientus izdarīt savu izvēli jau tagad un neatlikt to uz vēlāku laiku. Šobrīd redzam, ka interese un aktivitāte pieaug.

Klientu aptaujas parāda, ka jau šobrīd tie klienti, kas pie mums pērk gan elektrību, gan dabasgāzi, novērtē to, ka ir iespēja vienā rēķinā samaksāt gan par elektrību, gan gāzi, tas ir ērti. Klienti tāpat ļoti novērtē mūsu klientu servisa sasniedzamību un atbalstu — mūs var sazvanīt, mums vienmēr var pajautāt, klienti ir pieraduši

pie *elektrum.lv* portāla. Tie ir svarīgi iemesli, ko klienti novērtē. Varu arī pateikt, ka drīzumā būs pieejams gan fiksēts, gan mainīgs jeb brīžai piesaistīts cenas piedāvājums. Tas būs jaunums mājsaimniecību klientiem, un mēs aktīvi strādājam šai virzienā.

Arī norēķinu iespējas ir dažādas un katrs klients var izvēlēties piemērotāko. Ja klients izvēlas maksāt atbilstoši patērētajam, tad ik mēnesi ir jānodod skaitītāja rādījumi. Ērtībai piedāvājam arī Izlīdzināto maksājumu — ir iespēja maksāt konstantu summu katru mēnesi, nav nepieciešamības nodot skaitītāju rādījumus, un reizi gadā notiek pārreķins. Ja klientam patērētā svārstās, piemēram, apkures segmentā, iespēja izlīdzināt maksājumus daudziem var būt pievilcīga iespēja. Taču klienti ir dažādi, vēlmes ir dažādas.

Kad klientam jāizvēlas jaunais tirgotājs?

Lai nomainītu tirgotāju, tas jāizdara līdz iepriekšējā mēneša 15. datumam. Ja pieteikums līguma slēgšanai tiks iesniegts līdz mēneša 15. datumam, līgums stāsies spēkā jau no nākamā mēneša pirmās dienas. Savukārt, ja pieteikums tiks iesniegts no 16. datuma, līgumu varēs noslēgt no aiznākamā mēneša 1. datuma.

Kur klienti visvairāk atrodas?

Protams, tas vispirms atkarīgs no gāzes pieejamības. Jo skaidrs, ka tad, ja dabasgāze nav pieejama, tad arī tirgus tur nav iespējams. Klienti ir Rīgā, Cēsīs, Daugavpilī, Liepājā, Jēkabpilī, Jūrmalā u.c. Protams, ka Rīgā koncentrācija ir liela.

Cik mājsaimniecību iziet tirgū?

Uzņēmumi jau ir tirgū, šobrīd mēs rēķināmies ar vairāk nekā 300 000 mājsaimniecībām, kam šāda izvēle jāizdara. Lielākā daļa ir tie klienti, kas gāzi izmanto virtuvē, apkures klientu ir daudz mazāk. Taču tik un tā šo klientu skaits ir liels.

Kāda ir konkurence un vai to mēs izjūtam?

Jūtamu konkurenci mājsaimniecību dabasgāzes tirgū pašlaik vēl nesaskatām, lai arī jāatzīst, ka klientu interese kopumā pieaug. Iespējams, ka liela daļa klientu vēl nogauda un vēro situāciju. Ja salīdzinām ar elektroenerģijas tirgu, tad tur ir ļoti asa konkurence, ko mēs arī izjūtam. Protams, klientiem tas ir ļoti labi, jo tirgotājiem ir jādomā par saviem piedāvājumiem un servisu.

Šobrīd mums ir izdevies izveidot aktuālu piedāvājumu, kas ir būtiski lētāks nekā regulētā cena, un pašlaik mūsu piedāvājums ir ļoti labs. Jūtam, ka janvārī, februārī, martā mums jau ir būtisks klientu skaita kāpums. ●

Laikapstākļi turpina noteikt cenu svārstības

Karīna Viskuba,

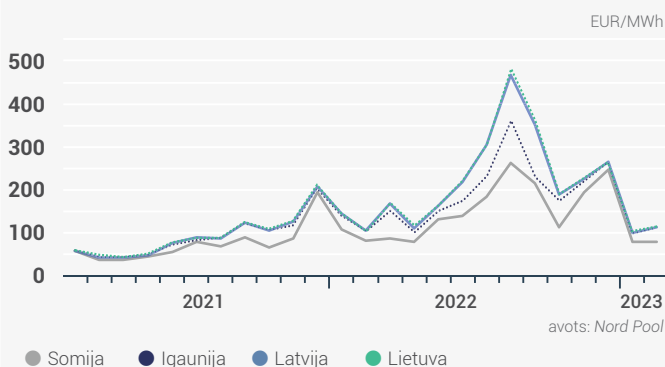
AS "Latvenergo" Tirdzniecības daļa, tirdzniecības analītiķe

- *Nord Pool* reģionā elektroenerģijas cenām dažādas tendences
- Elektroenerģijas nākotnes kontraktu cenas turpina samazināties
- Baltijā elektroenerģijas izstrāde sarukusi par 21 %
- Daugavas pietece par 40 % zemāka nekā janvārī
- Energoproduktu cenas samazinās, kvotu cena pieaug

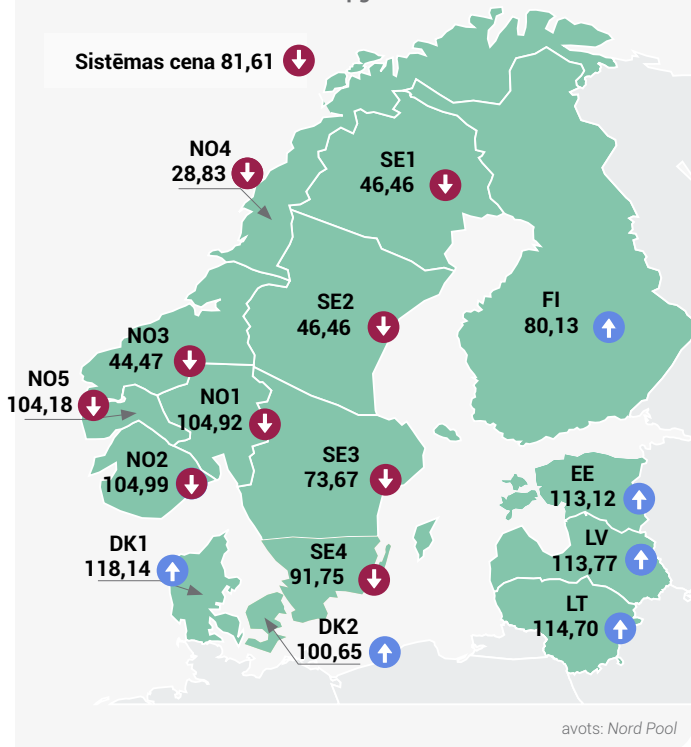
Aizvadītajā mēnesī *Nord Pool* tirdzniecības apgabalos novērotas gan kāpjošas, gan krītošas cenu svārstības. Februārī *Nord Pool* sistēmas cena samazinājās par 11 % līdz vidēji 81,61 EUR/MWh. Tīkmēr Lietuvā vidējā elektroenerģijas cena pieauga par 11 % un bija 114,70 EUR/MWh. Februārī Latvijā elektroenerģijas cena bija 113,77 EUR/MWh, Igaunijā — 113,12 EUR/MWh, un abos tirdzniecības apgabalos tā vienoti pieauga par 14 %, salīdzinot ar janvāri. Aizvadītajā mēnesī Baltijā ikstundu cenas svārstījās no 12,68 EUR/MWh līdz 239,70 EUR/MWh.

Līdzīgi kā iepriekšējā mēnesī, arī februārī saglabājās ziemas sezonai neraksturīgi silti laikapstākļi, kas veicināja *Nord Pool* reģiona elektroenerģijas patēriņa samazinājumu par 11 %, salīdzinot ar janvāri, kā arī bija par 6 % mazāks nekā iepriekšējā gada februārī. Februārī Ziemeļvalstīs bija nokrišņiem bagāti laikapstākļi, un, pieaugot ūdens pietecei, Ziemeļvalstu hidrorezervuāru aizpildījuma līmenis

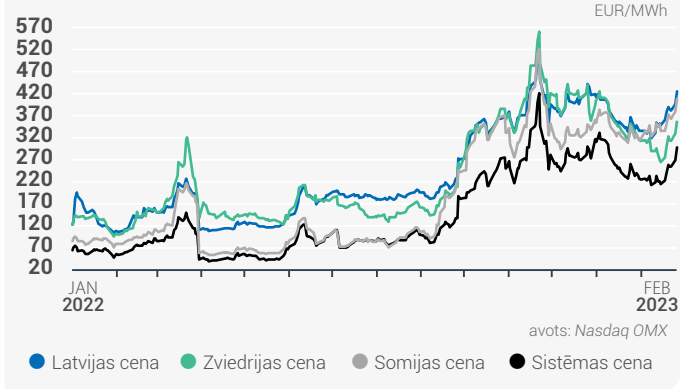
1. attēls. Elektroenerģijas vairumtirdzniecības cenas *Nord Pool* tirdzniecības apgabalos

2. attēls. Elektroenerģijas vairumtirdzniecības cenas febrārī(2023.g.) Nord Pool tirdzniecības apgabalos

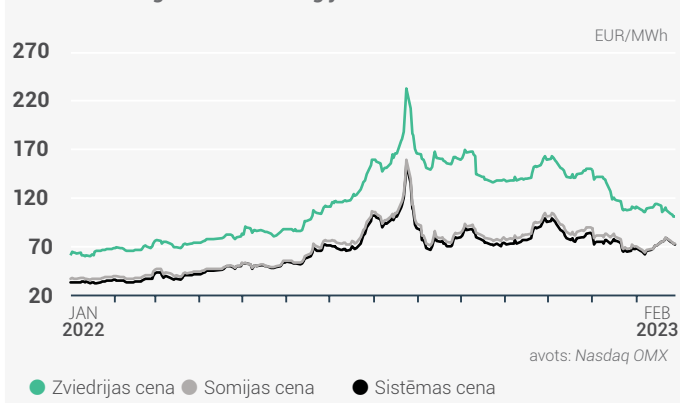

4. attēls. Nākamā ceturkšņa elektroenerģijas nākotnes kontraktu cenas biržā

Februārī Latvijas nākamā mēneša kontrakta kritās par 26 %, un tā vidējā cena bija 113,12 EUR/MWh, mēnesi noslēdzot ar 109,03 EUR/MWh. Latvijas 2. ceturkšņa kontrakta cena bija 124,25 EUR/MWh jeb par 19 % zemāka nekā mēnesi iepriekš, un februāra beigās kontrakts noslēdzās ar cenu 105,57 EUR/MWh.

5. attēls. 2024. gada elektroenerģijas nākotnes kontraktu cenas biržā

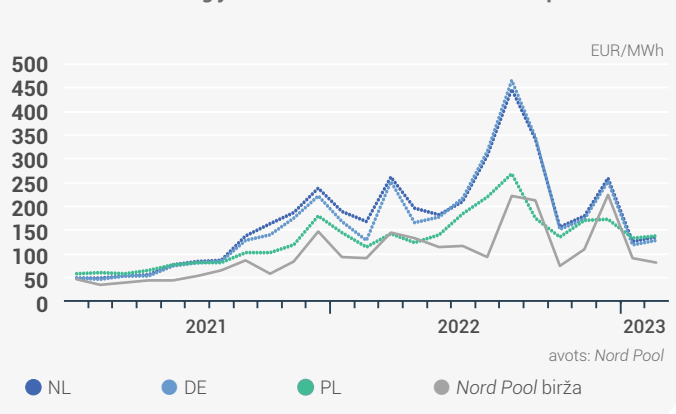
* Janvārī Nasdaq OMX pārtrauca Latvijas nākamā gada kontraktu tirdzniecību zemās likviditātes dēļ.

Baltijā elektroenerģijas izstrāde saruka par 21 %

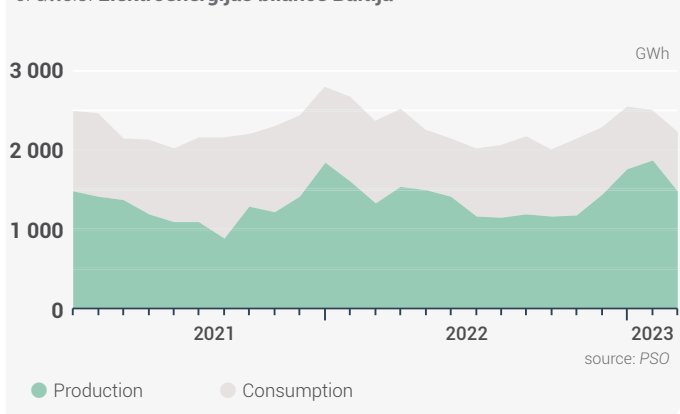
Kopējais februāra elektroenerģijas patēriņš Baltijā — 2 231 GWh — bija par 11 % mazāks nekā janvārī, kā arī par 5 % mazāks nekā februāri gadu iepriekš. Latvijā februārī tika patērētas 550 GWh jeb par 9 % mazāk nekā šajā periodā pērn. Aizvadītajā mēnesī Lietuvā elektroenerģijas patēriņš bija 962 GWh jeb par 8 % zemāks, salīdzinot ar 2022. gada februāri. Tikmēr Igaunijā elektroenerģijas pieprasījums, salīdzinot ar 2022. gada februāri, pieauga par 2 % līdz 719 GWh.

Februārī Baltijā tika izstrādātas 1 463 GWh elektroenerģijas, kas ir kritums par 21 % pret iepriekšējo mēnesi, tomēr pieaugums par 11 % pret 2022. gada

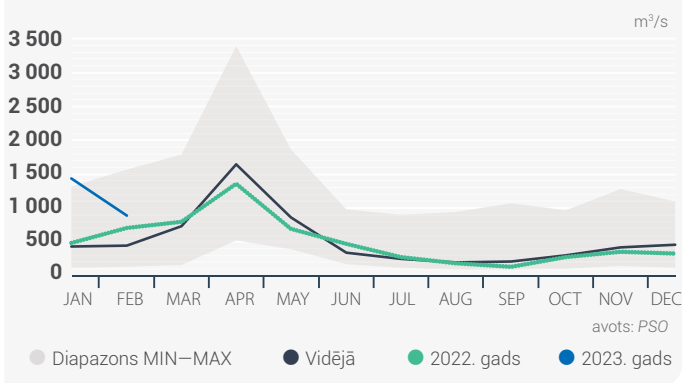
3. attēls. Elektroenerģijas vairumtirdzniecības cenas Eiropas valstīs

6. attēls. Elektroenerģijas balance Baltijā

7. attēls. Ūdens pietece Daugavā, vidēji mēnesī

februāra ražošanas datiem. Aizvadītajā mēnesī Latvijā elektroenerģijas ražošana kritās par 26 %, salīdzinot ar janvāri, līdz 655 GWh. Lietuvā februārī tika saražotas 375 GWh elektroenerģijas jeb par 17 % mazāk nekā janvārī. Līdzīga tendence bija arī Igaunijā, kur izstrādātās elektroenerģijas apjoms kritās par 16 % pret janvāri un bija 434 GWh.

Baltijā saražotās elektroenerģijas un patēriņa īpatsvars februārī veidoja 66 %. Latvijā šī attiecība bija 119 %, Lietuvā — 39 %, un Igaunijā elektroenerģijas izstrādes apjoms pret patēriņu bija 60 %.

Daugavas pietece par 40 % zemāka nekā janvārī

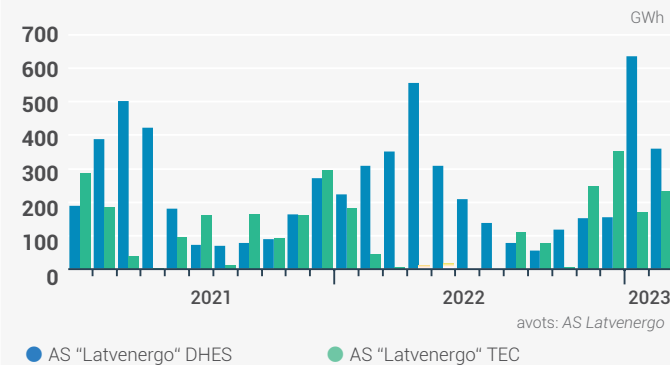
Februārī Daugavas pietece — 889 m³/s — kritās par 38 % pret iepriekšējā mēneša datiem, tomēr bija par 25 % lielāka nekā februārī gadu iepriekš.

Aizvadītajā mēnesī elektroenerģijas ražošanas apjoms *Latvenergo* hidroelektrostacijās kritās par 44 %, salīdzinot ar janvāri, līdz 360 GWh. Tajā pašā laikā *Latvenergo* termoelektrostacijās elektroenerģijas izstrāde kāpa par 37 % pret janvāra datiem, un kopā tika saražotas 232 GWh elektroenerģijas.

Enerģoproduktu cenas samazinās, kvotas cena pieaug

Februārī jēlnaftas nākotnes kontrakta (*Brent Crude*) cena bija svārstīga un mēneša griezumā samazinājās par gandrīz 1 % līdz 83,54 USD/bbl. Februāra nogalē kontrakts noslēdzās ar 83,89 USD/bbl.

Aizvadītajā mēnesī naftas cenas svārstības veicināja, no vienas puses, pieprasījuma atveseļošanās optimisms, savukārt no otras — bažas par ekonomisko recesiju un stingrāku monetāro politiku. Tikmēr OPEC+ plāno turpināt naftas ieguves samazinājumu par 2 miljoniem bbl/dienā (kas ir apmēram 2 % no pasaules pieprasījuma) līdz 2023. gada beigām. G7 attīstīto valstu grupa un ES februārī

8. attēls. *Latvenergo* saražotais elektroenerģijas apjoms

vienojās par cenu griestiem naftas produktiem no Krievijas — 100 USD/bbl.

Ogļu nākamā mēneša kontrakta (API2) vidējā cena februārī bija 137,68 USD/t jeb par 17 % mazāka nekā janvārī, februārī noslēdzot ar cenu 145,90 USD/t.

Zemāks ogļu pieprasījums ziemas sezonai neraksturīgi silto laikapstākļu ietekmē, augsti ogļu krājumi, vājāks Āzijas tirgus, stabilizējies Austrālijas ogļu piedāvājums, noslēdzoties laikapstākļu parādībai La Nina, kā arī zemākas dabasgāzes cenas februārī veicināja ogļu cenas lejupslīdi.

Aizvadītajā mēnesī dabasgāzes nākamā mēneša kontrakts (*Dutch TTF*) kritās par 19 % līdz vidēji 53,18 EUR/MWh, un mēneša beigās kontrakta cena samazinājās līdz 47,30 EUR/MWh.

Dabasgāzes cenu samazinājumu februārī ietekmēja zemāks dabasgāzes patēriņš un augstas sašķidrinātās dabasgāzes piegādes. Pēc *Gas Infrastructure Europe* datiem februāra beigās dabasgāzes krātuvju aizpildījuma līmenis Eiropā saglabājās komfortablā līmenī — 61 %, kas ir par 39 % vairāk, salīdzinot ar šo periodu 2022. gadā.

Februārī Eiropas oglekļa emisiju kvotas (*EUA Futures*) vidējā cena bija 95,00 EUR/t, kas pieauga par 14 %, salīdzinot ar janvāri. Mēneša otrajā pusē kvotu cena sasniedza jaunu vēsturisko maksimumu — 100,34 EUR/t — un mēneša beigās noslēdzās ar 99,80 EUR/t.

Emisiju kvotu cenu pieaugumu veicināja lielāka pirkšanas interese, ko pastiprināja uzlabojies pieprasījums no rūpniecības sektora. Februārī Eiropas Parlaments apstiprināja 20 miljardu eiro piesaisti no oglekļa emisiju kvotu papildu pārdošanas no kvotu tirgus stabilitātes rezervēm (*Market Stability Reserve*) un Inovāciju fonda (*ETS Innovation Fund*), lai finansētu *REPowerEU* plānu. ●

Ģeopolitiskie notikumi veicina energouzņēmumus straujāk investēt atjaunīgās enerģijas ražošanas jaudās

Elīna Feldmane, AS "Latvenergo" Ilgtermiņa plānošanas un kontroles daļas finanšu analītiķe

Aizvadītais gads, kurā ģeopolitisko notikumu dēļ visā Eiropā ir piedzīvots gandrīz trīskārtējs dabasgāzes cenas pieaugums un rekordaugstas elektroenerģijas cenas, ir veicinājis energouzņēmumus straujāk investēt atjaunīgo energoresursu projektos. Kopējās AER jaudas Baltijā līdz 2030. gadam pieaugs vairākas reizes.

Raksturojot situāciju pasaulē, ko izraisījis Krievijas iebrukums Ukrainā 2022. gadā, redzam, ka energoresursu cenas Eiropas valstīs ir būtiski palielinājušās salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu. Turklāt energouzņēmumiem šie notikumi ir likuši pārkārtoties un pielāgoties, pārskatīt energoresursu piegādes ķēdes, lai aizstātu Krievijas gāzi ar sašķidrinātās dabasgāzes piegādēm no citām valstīm.

Augstas elektroenerģijas cenas bija visā Eiropā, un šie rādītāji ir atspoguļojušies arī energouzņēmumu 2022. gada finanšu rezultātos.

Raugoties uz Eiropas energouzņēmumu finanšu rezultātiem 2022. gadā, varam redzēt, ka tie ir ļoti dažādi, kas galvenokārt atkarīgs no diviem faktoriem — ražošanas jaudām un klientu portfēļa. Ģeopolitiskie notikumi ietekmējuši gāzes

cenu kāpumu un secīgi arī elektroenerģijas cenu, kas elektroenerģijas ražotājiem devuši iespēju nopelnīt vairāk, it īpaši uzņēmumos, kuru ražošanas portfeli ir augsts atjaunīgās enerģijas īpatsvars.

Savukārt tiem energouzņēmumiem, kas nodarbojas tikai ar tirdzniecību vai arī elektroenerģijas ražošana balstās uz dabasgāzi, aizvadītais gads bija mazāk veiksmīgs, un atsevišķi nonākuši maksātnespējas procesā. Ja nav savu ģenerācijas jaudu un elektroenerģija jāiepērk tirgū par augstām cenām, savukārt klientiem ir fiksēto cenu līgumi ar zemākām cenām, uzņēmums neizbēgami piedzīvo zaudējumus.

Respektīvi, 2022. gads bija veiksmīgs tiem energouzņēmumiem, kuriem ir liels atjaunīgās enerģijas īpatsvars un kuriem tirdzniecības portfeli ir sadalīts tā, lai lielākajai daļai klientu būtu biržas cenām piesaistīti līgumi.

Notikumi tirgū sekmē investīcijas atjaunīgās enerģijas ražošanas jaudās

Analizējot energouzņēmumu finanšu rādītājus, būtiski tos skatīt salīdzinājumā

ar 2021. gadu, lai redzētu kopējos faktorus, kas ietekmē tirgu, notikumu ietekmi. 2022. gadā *Latvenergo* koncerna ieņēmumi sasniedza 1 842 miljonus EUR, kas ir par 777 miljoniem EUR jeb 73 % vairāk nekā gadu iepriekš. To galvenokārt ietekmēja par 711 miljoniem EUR lielāki ieņēmumi no enerģijas pārdošanas augstāku elektroenerģijas un dabasgāzes tirgus cenu ietekmē. Līdzīgu ainu, kad ieņēmumi ir palielinājušies, redzam, piemēram, *Ignitis Grupe* ieņēmumu sadalā — pieaugums 2022. gadā ir 131 % pret 2021. gadu, *Eesti Energia* — pieaugums par 69 %, salīdzinot ar 2021. gadu.

Ignitis Grupe 2022. gada darbības rezultāts ir peļņa 293 MEUR, kas ir par 133 MEUR jeb 83 % vairāk, salīdzinot ar 2021. gadu. Savukārt *Eesti Energia* 2022. gadu noslēdza ar 216 MEUR lielu peļņu, kas ir par 93 % vairāk, salīdzinot ar 2021. gadu. *Latvenergo* koncerna peļņa 2022. gadā pārsniedza 183 miljonus EUR, kas ir 2,6 reizes vairāk nekā 2021. gadā.

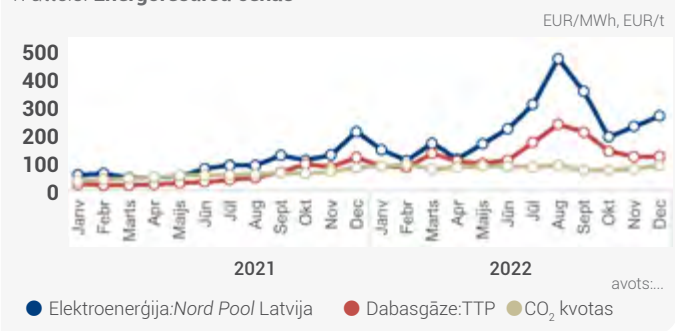
Augstās elektroenerģijas cenas būtiski veicinājušas investīcijas jaunu ģenerējošo jaudu attīstībā, lai uzņēmumi kļūtu energoneatkarīgi un droši savā valstī. AER projektu īstenošanas gaita strauji pieauga 2022. gada laikā, un visi Baltijas energouzņēmumi ziņo par saviem ambiciozajiem plāniem AER projektu attīstībā. 2022. gadā AS "Latvenergo" un AS "Latvijas valsts meži" izveidoja kopuzņēmumu

— SIA "Latvijas vēja parki", lai veidotu jaunus stratēģiskas nozīmes vēja enerģijas parkus Latvijā, un līdz 2030. gadam plāno uzbūvēt vēja parkus ar kopējo jaudu vismaz 800 MW. Arī kaimiņvalstu uzņēmumi savos gada pārskatos ziņo par strauju VES un saules parku attīstīšanu, piemēram, *Eesti Energia* šobrīd būvniecības stadijā atrodas 8 vēja un saules parki ar kopējo jaudu 606 MW. Arī *Ignitis Grupe* iet AER projektu attīstības ceļu, šobrīd būvniecības fāzē atrodas AER projekti ar kopējo jaudu 353 MW.

Arī Ziemeļvalstu uzņēmumi, atskatoties uz aizvadīto gadu, uzsver enerģijas tirgus krīzi Ukrainas kara dēļ, kas ir ietekmējis finanšu rezultātus, jo elektroenerģijas cenu ietekmē to ieņēmumi auguši līdz pat 80 %. Savukārt peļņas rādītāji bija atkarīgi no uzņēmuma darbības lokācijas, ražošanas portfeļa, finanšu instrumentu ienesīguma.

Ilgtermiņā augstu energoresursu cenu līmenis nepastāvēs, jo 2022. gadā bija novērojama īstermiņa tirgus nestabilitāte. Eiropas zaļais kurss bija pirmais stimuls, bet energokrīze, ko radīja Krievijas iebrukums Ukrainā, ir paātrinājusi energouzņēmumiem nepieciešamību attīstīt jaunas atjaunīgās ģenerācijas jaudas. Līdz ar to investīcijas ražotņu paplašināšanā ir ne tikai energouzņēmumu, bet arī valsts energodrošības un energoneatkarības jautājums. ●

1. attēls. Energoresursu cenas

2. attēls. Vidējā elektroenerģijas cena Nord Pool reģionos (mēnešu)

Reģions	2022	2021	Δ, %
Latvija	225,9	88,6	155 %
Lietuva	229,2	90,2	154 %
Igaunija	192,0	86,5	122 %
Polija	166,7	86,7	92 %
Zviedrija	100,3	57,8	74 %
Somija	153,5	72,2	113 %
Dānija	213,7	87,8	143 %
Norvēģija	117,0	56,8	106 %
Vācija	235,5	96,6	144 %
Francija	275,9	108,8	154 %
Lielbritānija	239,4	137,1	75 %

Vasarā Daugavas HES paredzēti ūdenslīmeņa pazeminājumi

Sagatavots AS "Latvenergo"

AS "Latvenergo" informē, ka 2023. gada vasarā Pļaviņu un Rīgas HES ūdenskrātuvēs ir paredzēti ūdens līmeņa pazeminājumi hidrotehnisko būvju remontdarbu veikšanai.

Lai HES ūdenskrātuvju līmeņa svārstības pēc iespējas mazāk ietekmētu iedzīvotājus un tūrisma pakalpojuma sniedzējus, vienlaicīgi nodrošinot valsts enerģētiskajai neatkarībai svarīgas funkcijas, AS "Latvenergo" informē par plānotajām ūdens līmeņa pazemināšanām Pļaviņu HES un Rīgas HES ūdenskrātuvēs 2023. gadā.

Daugavas HES ir stratēģiskas nozīmes būves ar neaizstājamu nozīmi valstij un sabiedrībai un pret tām ekspluatācijas gaitā jāizturas ar vislielāko atbildību. Rūpējoties par Daugavas hidroelektrostaciju hidrotehnisko būvju drošumu,

Pļaviņu HES

Sazinoties ar vietējām pašvaldībām un uzņēmējiem, visām pusēm piemērotāks izvēlētais darbu veikšanas periods Pļaviņu HES remontdarbiem ar ūdens līmeņa pazemināšanu ir vasaras otrajā pusē. **No 14. augusta līdz 29. septembrim (ieskaitot)** remontdarbu veikšanai Pļaviņu HES plānota ūdenslīmeņa pazemināšana no atzīmes 68,5 m līdz 69,14 m LAS 2000,5. Atkarībā no hidroloģiskajiem apstākļiem un elektroenerģijas sistēmas nosacījumiem ārkārtas situācijās ūdens līmenis var tikt pazemināts līdz 67,50 m LAS atzīmei.

Šajā laikā notiks būvprojekta "Pļaviņu HES augšas bjefa balstu un atbalstsienas atjaunošana" 2. kārtas zemūdens konstrukciju atjaunošanas darbi — bojāto dzelzsbetona virsmu atjaunošana mainīgajā un zemūdens līmeņa zonā.

AS "Latvenergo" 2023. gada vasaras sezonā īstēnos būvju atjaunošanas un uzturēšanas darbus Pļaviņu HES un Rīgas HES, pazeminot ūdenslīmeni zem ikdienā ierastā uzstādījuma.

Ūdenslīmeņa pazeminājuma periodi izvēlēti, labākajā veidā salāgojot sabiedrības un koncerna intereses, jo hidrotehnisko būvju atjaunošanas un apsekošanas darbus viskvalitatīvāk var veikt laikā starp pavasara paliem un rudens lietavām, kad Daugavā pietece un ūdens līmenis ir viszemākais.

AS "Latvenergo" aicina Daugavas HES ietekmes zonā esošās pašvaldības informēt iedzīvotājus un uzņēmumus par ūdens līmeņa pazemināšanu Pļaviņu HES un Rīgas HES ūdenskrātuvēs atjaunošanas darbu veikšanai. ●

Rīgas HES

No 3. līdz 9. jūlijam (ieskaitot) Rīgas HES plānota ūdenslīmeņa pazemināšana un noturēšana augstuma atzīmju robežās no 16,25 līdz 16,45 m LAS, nodrošinot projektam "Rīgas HES ūdens pārgāznes balstu virsmu no augšas bjefa puses atjaunošanas būvprojekta izstrāde" nepieciešamo mainīgās ūdens līmeņa zonas apsekošanu.

Norādītajos līmeņa pazemināšanas periodos iekļautas arī tās dienas, kas nepieciešamas, lai ūdenskrātuves līmeni pazeminātu līdz paredzētajai atzīmei, un ūdenskrātuves līmeņa paaugstināšanai līdz normālam darba režīma līmenim.

AS "Latvenergo" darbības, kas saistītas ar HES ūdenskrātuvju līmeņa pazemināšanu un noturēšanu, noritēs normatīvajos aktos noteiktā kārtībā, kā arī tiks saņemti nepieciešamie iestāžu saskaņojumi.

Energoefektivitātes ceļvedis biznesam

Sagatavots *Elektrum* Energoefektivitātes centrā

Nestabilās ģeopolitiskās situācijas un augsto energoresursu dēļ šobrīd ir īpaši svarīgi izvērtēt enerģētiskos risinājumus un ieguldīt uzņēmuma ilgtspējā. Investējot energoefektivitātes paaugstināšanā, enerģijas patēriņu var samazināt pat uz pusi. Atrast "liekos" enerģijas patēriņus un investējot izdevīgos risinājumus, ir iespējams gan atpelnīt investīcijas, gan arī paaugstināt uzņēmuma konkurētspēju.

Par to, kā analizēt uzņēmuma elektroenerģijas patēriņu, izmantojot vienkāršus un ērtus rīkus *elektrum.lv*, monitorēt citus enerģijas veidus un pārējos resursus, modernizēt apgaismojumu un pareizi plānot ventilāciju, varēja uzzināt *Elektrum* Energoefektivitātes centra rīkotajā vebinārā "Energoefektivitātes ceļvedis biznesam" šā gada 1. martā. Tajā ar saviem pieredzes stāstiem dalījās arī vairāki uzņēmēji.

Elektroenerģijas analīzes rīks uzņēmumiem

Tas ir tieši tik vienkārši — jāielogojas sava uzņēmuma profilā portālā www.elektrum.lv, un var ķerties pie analīzes, izmantojot rīkus portāla *Energo analītikas sadaļā*.

"Ar *Energo analītikas rīku* var pārskatīt un salīdzināt savā pārvaldībā esošo uzņēmumu enerģijas patēriņu visiem objektiem vienuviet, veidot individualizētas atskaites, kas palīdzēs saprast, kur un kā tiek izlietota enerģija, saskatīt tendences, prognozēt nākotnes patēriņu un izmaksas," skaidroja *Latvenergo* Korporatīvo klientu attiecību daļas Klientu piedāvājumu attīstības vadītājs **Lauris Džeriņš**.

"Šī analītika ir pieejama absolūti bez maksas un jebkuram uzņēmumam, kurš ir *Elektrum* klients. Un tas ir pirmais solis, lai nonāktu jau līdz konkrētiem monitoringa risinājumiem. Analītikas rīks palīdz saprast, vai problēmas ar elektroenerģijas patēriņu vispār pastāv un vai to var novērst bez citiem speciāliem risinājumiem, iegūstot momentānu līdzekļu ekonomiju.

Energo analītikas sadaļā ir pieci šķirklī, ar kuriem var filtrēt informāciju un analizēt to pa stundām, dienām, mēnešiem, objektiem, arī dažādos griezumos un salīdzinājumos. Svarīga ir iespēja analizēt patēriņu un tā brīža vidējo svērto elektroenerģijas biržas cenu. Tieši tas ļauj saprast, kā visvairāk iespējams ietaupīt.

Energo analītikas rīkā pieejams arī dabasgāzes pārskats. Tas ir aktuāls tiem *Elektrum* klientiem, kas pie mums iegādājas arī dabasgāzi. Šī sadaļa vēl ir pilnveidošanas stadijā, taču jau pieejama. Par dabasgāzi pieejamie dati gan nav tik detalizēti kā par elektroenerģiju. *Energo analītikas rīks* ļauj veidot arī savas specifiskas atskaites, ja ar piedāvātajiem risinājumiem nav pietiekami."

Enerģijas un resursu monitorings un analīze

Raivis Ekšteins no uzņēmuma *InPass* savukārt atklāja, ka svarīgi mērīt ne tikai elektroenerģijas patēriņu, bet arī citu resursu izlietojumu, kas ir uzņēmuma rīcībā. Tajā skaitā darbaspēka resursus.

"*InPass* ir digitalizācijas risinājumu uzņēmums, kas tepat Latvijā izstrādā ierīces un programmatūru, kas ļauj paaugstināt uzņēmumu produktivitāti. Mūsu piedāvātos risinājumus izmanto, piemēram, *Latvijas Finieris*. Tas ir gan iekārtu noslodzes monitorings, izmantojot automatizētus kontrolierus, gan arī dīkstāvju uzskaiti un algu aprēķins, izmantojot modernas tehnoloģijas. Tāpat *InPass* risinājumus, lai būvlaukumos veiktu precīzu laika uzskaiti, kas atbilst VID prasībām un lai digitalizētu dažādus procesus, izmanto viens no lielākajiem nekustamo īpašu attīstītājiem Latvijā — uzņēmums *Bonava Latvija*. Arī uzņēmums *Liepājas RAS*

izmanto *InPass* risinājumus, lai nodrošinātu nepārtrauktu koģenerācijas stacijas monitoringu, glabātu mākonī datus un saņemtu brīdinājumus par novirzēm sistēmas darbībā. Tas viss ir svarīgi, lai efektīvizētu laiku un arī cilvēku un dabas resursus, ļaujot būtiski ietaupīt," atklāja **Raivis Ekšteins**.

Moderns apgaismojums — tā ir kvalitatīva darba vide un ekonomija

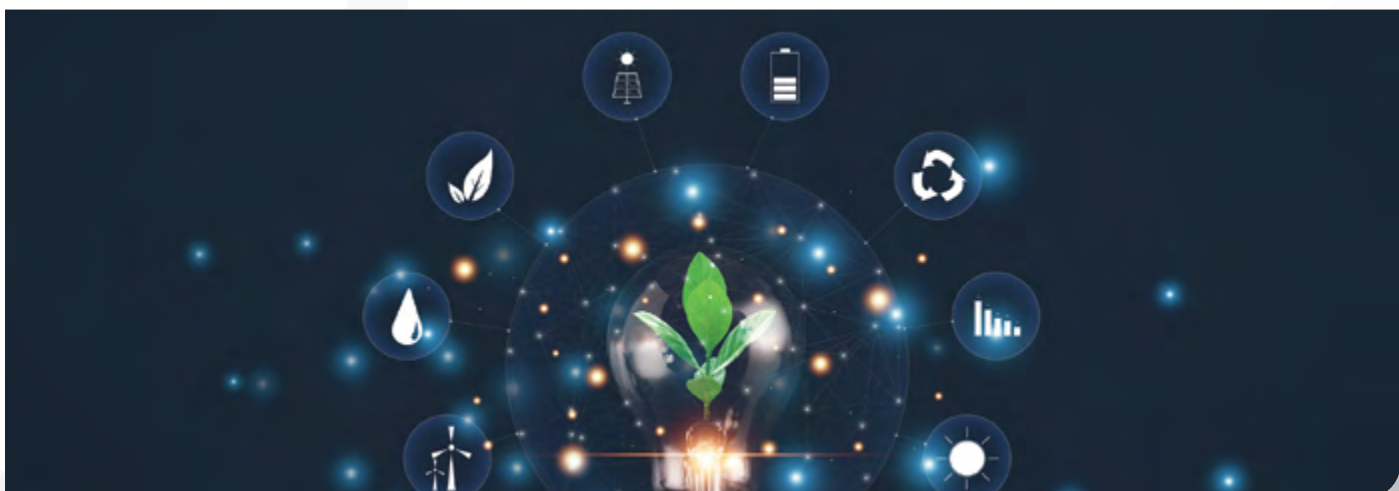
Artūrs Zavjalovs, kas pārstāv kompāniju *Sylvania*, savukārt iepazīstināja ar kompānijas piedāvātajiem apgaismojuma risinājumiem gan birojiem, gan noliktavām, gan arī ražošanas telpām. Tās ir gan spuldzes, gan arī lampas, kas ļauj būtiski ietaupīt un rūpēties par drošu un mūsdienu prasībām atbilstošu darba vidi. Tie ir gaismekļi, kas nebaidās no putekļiem un mitruma, kā arī kalpo kā vienkāršas automatizētas sistēmas, lai nodrošinātu gaismu tad, kad tā patiešām nepieciešama. Gaismeklis vairs nav tikai lampa ar vai bez slēdža. Tā ir sistēma ar sensoriem, kas ļauj to pēc iespējas labāk pielāgot lietotāja vajadzībām, vienlaikus domājot par ekonomiju. Modernie risinājumi ļauj izmantot bezvadu sistēmas, lai gaismekļus vadītu, un ierīkot tikai to instalāciju, kas nepieciešama tiešai enerģijas piegādei uz gaismekli. Tāpat virkne *Sylvania* ražojumu izveidotāji, lai tos varētu izmantot jau esošajās apgaismošanas sistēmās bez to pārbūves. Investīcijas modernā apgaismojumā ir tās, kas atmaksājas salīdzinoši ātri, turklāt, uzlabojot darba vidi, palielinās arī darbinieku darba ražīgums un komforts.

Ventilācijai ir ļoti liela nozīme

Artūrs Lešinskis no uzņēmuma *Lafivents* uzsvēra, ka visiem cilvēkiem ir tiesības elpot svaigu gaisu gan darba, gan arī atpūtas telpās. Un gaisa kvalitātei ir jāstimulē darbs, mācību process un arī atpūta. Tāpēc ventilācijas sistēmām jābūt projektētām, izbūvētām un apkalpotām tā, lai telpās esošie būtu pēc iespējas labāk pasargāti no putekļu un kaitīgu gāzu ietekmes, neatkarīgi no tā, vai šīs gāzes un putekļi rodas pašās telpās vai ārpus tām. Ir jāsaprot kvalitatīva gaisa nozīme, tāpēc projektējot, izbūvējot un apkalpojot ventilācijas sistēmas, nedrīkst domāt tikai par maksimāli samazinātiem izdevumiem. Iekārtas, protams, jāapkalpo tā, lai pēc iespējas samazinātu izdevumus, taču atkal — tas nedrīkst notikt uz gaisa kvalitātes un temperatūras komforta nodrošināšanas rēķina.

"Domājot par ventilācijas sistēmām, ir jāizvērtē, kādas ir telpas, kurās ventilācijai jādarbojas, un kāds ir to pielietojums. Kaut vai publiskās telpas — tās ir gan ārstniecības iestādes, gan skolas, gan kultūras un sporta būves, gan veikali un biroji. Katrā no gadījumiem ir jāņem vērā specifiskie apstākļi šajās telpās, tāpat nedrīkst aizmirst par ēkas noslodzi ar darbiniekiem vai apmeklētājiem, skolēniem vai pacientiem. Svarīgs ir arī telpu izmantošanas režīms laikā.

Būvnormatīvā ir teikts, ja vienīgais gaisa piesārņojuma avots ir cilvēks, tad minimālais gaisa apjoms, kas jāapmaina telpā, ir 15 m³/h uz cilvēku. Taču tā nekad nav, ka cilvēks ir vienīgais piesārņojuma avots. To rada arī mēbeles, virsmu pārklājumi, dažādas iekārtas un milzums citu faktoru. Pēc Eiropas ekspertu domām nedzīvojamajās telpās zema gaisa kvalitāte ir tad, ja telpā tiek apmainīti 15 m³/h uz cilvēku. Ja tie ir 30 m³/h uz cilvēku, gaisa kvalitāte ir mērena, ja 45 m³/h uz cilvēku — vidēja, ja virs 60 m³/h uz cilvēku — augsta," skaidroja **Artūrs Lešinskis**. Ventilācijas galvenais uzdevums ir izvadīt no telpām pieelpoto un piesārņoto gaisu un piegādāt svaigu un filtrētu gaisu, savukārt siltajā laikā — atdzesētu, bet aukstajā — sasildītu gaisu. Vēl labāk, ja aukstajā gada laikā piegādāto gaisu var mitrināt.

Atbalsts uzņēmumu energoefektivitātei

Līga Mellēna no finanšu institūcijas *Altum* stāstīja par iespējām uzņēmumiem saņemt atbalstu no Eiropas Savienības atveseļošanās un noturības mehānisma. Energoefektivitātei paredzētais atbalsts ir 25,7 miljoni eiro, atjaunīgajai enerģijai — 45 miljoni eiro, savukārt elektroauto iegādei — 5 miljoni eiro.

Energoefektivitātes sadaļā nedzīvojamajās ēkās, noliktavās, ražošanas teritorijās paredzēts atbalstīt būvdarbus norobežojošajās konstrukcijās energoefektivitātes paaugstināšanai, inženiersistēmu atjaunošanai, pārbūvei vai izveidei, tajā skaitā pieslēguma izveidošanai centralizētajai siltumapgādes sistēmai un siltummezgla izveidei, iekšējo un ārējo individuālo un lokālo siltumtīklu un aukstumapgādes sistēmu pārbūvei, energoefektīva apgaismojuma uzstādīšanai, sekundāro energoresursu atgūšanai no ražošanas tehnoloģiskiem procesiem. Tāpat paredzēts atbalstīt energoefektīvāku ražošanas iekārtu un ražošanas procesus nodrošināšanu blakusprocesu iekārtu iegādi un uzstādīšanu, ja tiek aizstātas esošās iekārtas. Nosacījums — jāsasniegt vismaz 30 % liels primārās enerģijas ietaupījums.

Atbalstāmie energoresursu pasākumi ir arī saules vai vēja enerģiju izmantojošo elektroenerģiju ražojošo tehnoloģiju iegādei un uzstādīšanai, arī sistēmas pieslēguma ierīkošanai vai pārbūvei. Tāpat arī siltumsūkņu un cietās biomasas siltumenerģijas ražošanas iekārtu iegādei un uzstādīšanai, arī gaisu piesārņojošo vielu emisiju attīrīšanas iekārtu iegādei un biomasas siltumenerģijas iekārtu uzstādīšanai. Biogāzes tehnoloģiju iegādei un uzstādīšanai, kas nodrošina biogāzes iegūšanu no izejvielām, kas ir noteiktas Ministru kabineta 2011. gada 5. jūlija noteikumu Nr. 545 "Noteikumi par biodeģvielu un bioloģisko šķidro kurināmo ilgspējas kritērijiem, to ieviešanas mehānismu un uzraudzības un kontroles kārtību" 10. pielikumā, ja minēto izejvielu īpatsvars kopējā izejvielu apjomā ir vismaz 60 %. Tāpat tiks atbalstīta citu atjaunīgo energoresursu (AER) tehnoloģiju iegāde un uzstādīšana, arī ar iekārtu uzstādīšanu saistītās būvniecības izmaksas. Šajā gadījumā ir nosacījums, ka vismaz 80 % saražotais ir jāizmanto pašpatēriņam gada griezumā attiecīgajā sistēmas pieslēgumā.

Energoefektivitātei un atjaunīgajai enerģijai ir paredzēti aizdevumi arī ar kapitāla atlaidi. Aizdevumi līdz 5 miljoniem eiro ar atmaksas termiņu līdz 15 gadiem. Kapitāla atlaide līdz 1,5 miljoniem eiro un līdz 30 % no projekta kopējām izmaksām. Kapitāla atlaide piemēro pēc projekta mērķu sasniegšanas, dzēšot no tās aizdevuma pamatsummu.

Jauna elektroauto, kura vienīgais dzinējspēks ir paša auto uzkrātā enerģija, iegādes atbalstam var pieteikties mikro, mazais vai vidējais komersants,

vai lielais komersants, kas reģistrēts Latvijas Republikas Komercreģistrā. Komersanta pamatdarbības nozarei ir jābūt apstrādes rūpniecībai, izņemot tabakas izstrādājumu ražošanu. Komersants, kas pēdējā noslēgtajā finanšu gadā eksportējis vismaz 51 % no saražotā vai vismaz 1 milj. EUR vērtībā un kura nodokļu parādi nepārsniedz 150 EUR (vai ir vienošanās par atmaksas kārtību), kā arī komersants, kuram nav grūtībās nonākuša komersanta pazīmju.

Schwenk Latvija uzņēmuma pieredzes stāsts

Uzņēmuma *Schwenk* Latvija pieredzes stāstu vebināra dalībniekiem izstāstīja tā valdes loceklis, Materiālu biznesa vienības direktors **Jegors Golubevs**.

Schwenk Latvija ir vienīgais cementa ražotājs Latvijā un arī lielākais elektroenerģijas patērētājs valstī. 95 % no šīs enerģijas tiek izmantota tieši cementa ražošanā, bet pārējais — citu procesu nodrošināšanai.

Jegors Golubevs uzsvēra, ka energoefektivitāte ir komplekss pasākums. Vispirms jāveic sākotnējais energoaudits un datu analīze. Protams, atsevišķās situācijās būs nepieciešams ārējais audits un konsultācijas. Tehnoloģisko un ražošanas ķēžu energoefektivitātes noskaidrošanai vajadzēs padziļinātus patēriņa datus no ražošanas cikliem. Jo sarežģītāki procesi, jo būtiskāka ekspertu loma. Savukārt pēc datu analīzes ir jāizstrādā rīcības plāns, prioritizējot projektus ar augstāku ROI vai paradumu maiņu, vai mazbudžeta pasākumus. Tas viss ļaus būtiski ietaupīt.

"Mēs dzīvojam jaunā realitātē, un nav pazīmju, ka situācija ar energoresursu cenu un pieejamību radikāli uzlabosies. Tāpat neaizmirstam par zaļo kursu. Energoefektivitātes uzlabošana mūsdienās ir izdzīvošanas jautājums, kura risināšana sākas ar datu vākšanu un analīzi. Protams, energoaudits un/vai konsultants ir labs sākums, bet ir jāievēro zināmi ierobežojumi. Tāpat būtiska ir iespējami plaša darbinieku iesaiste," tā Jegors Golubevs.

Izglītojoši vebināri Elektrum Energoefektivitātes centrā

Elektrum Energoefektivitātes centrs ar vairāk nekā 25 gadus uzkrāto pieredzi izglīto par daudzveidīgiem risinājumiem energoefektivitātes paaugstināšanā, regulāri rīkojot bezmaksas vebinārus un pasākumus, sniedzot konsultācijas.

Visi šī vebināra materiāli ikvienam ir pieejami elektrum.lv/seminari sadaļā "Semināru arhīvs", kā arī aicinām pieteikties nākamajam bezmaksas vebināriem — **15. martā** "Uzlādē sev svarīgo ar saules enerģiju!", **19. aprīlī** "Videi draudzīga šodiena — zaļāka Latvija nākotnē", **21. aprīlī** "Elektroauto uzlādes risinājumi mazajam biznesam", **26. aprīlī** "Daudzdzīvokļu nami arī var būt energoefektīvi" un **24. maijā** "Vai ir pienācis elektroauto bums Latvijā?" ●

Pieslēdzies enerģiskām sarunām!

elektrum.lv/seminari

Izglītojoši bezmaksas vebināri

29.03.2023.

Kā uzcelt energoefektīvāko ēku Latvijā?

19.04.2023.

Videi draudzīga šodiena – zaļāka Latvija nākotnē

26.04.2023.

Daudzdzīvokļu nami arī var būt energoefektīvi

24.05.2023.

Vai ir pienācis elektroauto bums Latvijā?

Pievienojiet sev jaunu vērtību – energoefektivitāti!

